

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia..... 2009 r.

**w sprawie wprowadzenia programu wykrywania występowania zakażeń
wirusem choroby niebieskiego języka na rok 2010**

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wprowadza się program wykrywania występowania zakażeń wirusem choroby niebieskiego języka na rok 2010, który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, określa program monitorowania i program nadzoru nad chorobą niebieskiego języka w rozumieniu art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1266/2007 z dnia 26 października 2007 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących dyrektywy Rady 2000/75/WE w odniesieniu do kontroli, monitorowania, nadzoru i ograniczeń przemieszczeń niektórych zwierząt należących do gatunków podatnych na zarażenie chorobą niebieskiego języka (Dz. Urz. UE L 283 z 27.10.2007, str. 37, z późn. zm.).

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2010.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**PREZES
RADY MINISTRÓW**

**PROGRAM WYKRYWANIA WYSTĘPOWANIA ZAKAŻEŃ WIRUSEM CHOROBY
NIEBIESKIEGO JĘZYKA NA ROK 2010**

1. Identyfikacja Programu:

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: choroba niebieskiego języka (Bluetongue)

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby

Z uwagi na brak stwierdzanych ognisk choroby niebieskiego języka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz dotychczas uzyskiwane ujemne wyniki biernego nadzoru klinicznego w kierunku choroby niebieskiego języka u zwierząt pochodzących z terenu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzanych zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1266/2007 z dnia 26 października 2007 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących dyrektywy Rady 2000/75/WE w odniesieniu do kontroli, monitorowania, nadzoru i ograniczeń przemieszczeń niektórych zwierząt należących do gatunków podatnych na zarażenie chorobą niebieskiego języka (Dz. Urz. UE L 283 z 27.10.2007, str. 37, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1266/2007”, należy uznać, że choroba ta nie występuje endemicznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie, z uwagi na właściwości wirusa, zachodzące zmiany klimatyczne oraz występowanie choroby w państwach graniczących z Rzeczypospolitą Polską nie należy wykluczać takiego zagrożenia w najbliższej przyszłości.

Od dnia wejścia w życie rozporządzenia nr 1266/2007, to znaczy od dnia 2 listopada 2007 r., na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostały wprowadzone z państw członkowskich Unii Europejskiej liczne sztuki bydła, u których wykryto przeciwciała dla wirusa choroby niebieskiego języka oraz materiał genetyczny wirusa tej choroby. Wszystkie sztuki bydła, u których potwierdzono w badaniach wirusologicznych metodą RT-PCR obecność materiału genetycznego wirusa, zostały zabite.

W związku z występowaniem w państwach sąsiednich, w pobliżu zachodniej i południowej granicy Rzeczypospolitej Polskiej choroby wywołanej przez serotyp BTV-8 oraz ze względu na wprowadzanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bydła, u którego uzyskano dodatni wynik badania serologicznego oraz wirusologicznego w kierunku choroby niebieskiego języka, należy przyjąć, że choroba może pojawić się w każdym momencie na obszarach kraju, na które zostało wprowadzone bydło przywiezione w ramach handlu wewnątrzspółnotowego.

W dniu 16 maja 2008 r. Rzeczypospolita Polska wprowadziła, zgodnie z art. 9a rozporządzenia nr 1266/2007, dodatkowe warunki na okres przejściowy dla zwierząt objętych zwolnieniem przewidzianym w art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia. Komisja Europejska stoi na stanowisku, że warunki te powinny być stosowane jedynie w przypadku uzasadnionego ryzyka przeniesienia choroby. Stąd też, zgodnie z tymi warunkami, bydło wprowadzane z państw członkowskich Unii Europejskiej, w których choroba występuje powszechnie, musi być przed wysyłką na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zaszczepione lub poddane dwóm badaniom serologicznym w celu wykrycia przeciwciał, w których uzyskano dodatni wynik.

W dniu 15 kwietnia 2009 r. na obszarze stref zamkniętych znajdowały się niektóre powiaty położone w województwach: dolnośląskim, lubuskim, opolskim i zachodniopomorskim. Wyznaczenie stref zamkniętych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynika z wystąpienia ognisk choroby na terytorium Republiki Federalnej Niemiec i Republiki Czeskiej.

3. Opis programu

3.1. Obowiązek realizacji programu wynika z art. 4 rozporządzenia nr 1266/2007. Jest on prowadzony na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w strefach zamkniętych w rozumieniu art. 2 lit. d tego rozporządzenia, oraz poza tymi strefami. Program obejmuje badania serologiczne i wirusologiczne, prowadzone zgodnie z pkt 1.1.2.2. załącznika I do rozporządzenia nr 1266/2007.

Program badań ma na celu:

- 1) stwierdzenie wystąpienia określonego serotypu wirusa (BTV - 8) lub wykrycie wprowadzenia innych serotypów;
- 2) wykrycie dowodów transmisji wirusa poza strefy zamknięte przez losowe badania serologiczne prowadzone na terytorium całego kraju.

Badania serologiczne zostały zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić wykrycie serokonwersji z 95% prawdopodobieństwem, przy założeniu, że odsetek seroreagentów w populacji gatunków podatnych na zakażenie na obszarze danego powiatu wynosi 20%.

Badaniom będzie podlegało bydło oraz owce w wieku powyżej 3 miesięcy. Za bydło uważa się zwierzęta z gatunków: bydło domowe (*Bos taurus*) i bawoły (*Bubalus bubalus*). Dzikie zwierzęta żyjące na wolności oraz zwierzęta w ogrodach zoologicznych nie będą podlegały badaniom.

Powiatowy lekarz weterynarii na podstawie analizy ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem warunków środowiskowych sprzyjających występowaniu muchówek z rodzaju *Culicoides* (tereny podmokłe, bliskość zbiorników wodnych) określa, w jakich stadach są pobierane próbki do badań.

Przyjmuje się, że geograficzną jednostką odniesienia na potrzeby programu jest powiat jako jednostka administracyjna.

Badania serologiczne będą przeprowadzone trzykrotnie, w odstępach 2 miesięcy, w okresie największej aktywności wektora choroby - muchówek z rodzaju *Culicoides*, to jest od dnia 1 maja do dnia 15 września 2010 r. Pierwsze próbkobranie odbędzie się w maju, drugie w lipcu, a trzecie – w pierwszej połowie września. Pobrane próbki będą badane techniką immunoenzymatyczną ELISA.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku w badaniu serologicznym, od zwierząt, u których wykryto przeciwciała przeciwko wirusowi, zostaną ponownie pobrane próbki krwi do badań wirusologicznych (test PCR) w celu wykrycia materiału genetycznego wirusa choroby.

3.2. Przewidywane korzyści wynikające z wprowadzenia programu:

Dzięki wprowadzeniu programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej można będzie uzyskać i przeanalizować informacje dotyczące sytuacji epidemiologicznej zarówno w strefach zamkniętych na terenie kraju, jak i poza nimi.

Wykazanie, w ramach programu, że wirus choroby nie występuje u zwierząt pochodzących z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dostarczy argumentów w celu zniesienia stref zamkniętych na terytorium kraju oraz uchylecia restrykcji dotyczących przemieszczania zwierząt. W przypadku zniesienia tych stref, na zasadach określonych w przepisach Unii Europejskiej, główną korzyścią wynikającą z wykonania wymienionych badań będzie zwiększenie konkurencyjności polskich

hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Jeśli zostaną stwierdzone przypadki wystąpienia choroby na terytorium kraju, badania prowadzone w ramach programu pozwolą na ich wczesne wykrycie, co umożliwi niezwłoczne zastosowanie środków administracyjnych w celu likwidacji ognisk choroby. Pozwoli to na ograniczenie strat gospodarczych, w tym strat bezpośrednich ponoszonych przez hodowców i producentów bydła i owiec, wynikających ze zmniejszenia produkcji zwierzęcej, oraz strat wyżej wymienionych podmiotów, a także podmiotów zajmujących się obrotem zwierzętami, związanych z wykonaniem nakazów i zakazów administracyjnych nałożonych przy zwalczaniu choroby niebieskiego języka (np. nakaz zabicia zwierząt, ograniczenia w przemieszczaniu zwierząt).

3.3. Przewidywana liczba próbek do badań

Zgodnie z informacjami przesłanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło i owce oraz pogłowie zwierząt na dzień 31 grudnia 2008 r. (raport z dnia 15 stycznia 2009 r.), przedstawia się ogółem następująco:

Liczba stad bydła: 713 697

Liczba zwierząt: 6 228 185

Przewidywana liczba próbek do badań (trzykrotne badanie)

5 241 x 3 = 15 723

Liczba stad owiec: 7 702

Liczba zwierząt: 283 732

Przewidywana liczba próbek do badań (trzykrotne badanie)

4 487 x 3 = 13 461

Liczba próbek, które należy pobrać do badań serologicznych podczas każdego z trzech próbkowań została obliczona według programu kalkulacyjnego WIN EPISCOPE 2.0: *improved epidemiological software for veterinary medicine. Veterinary Record (2001)* i wynosi, łącznie dla bydła i owiec, 9 728 próbek.

Szczegółowe dane dotyczące ilości pobieranych próbek w poszczególnych powiatach zawiera tabela 1., odnosząca się do bydła oraz tabela 2., odnosząca się do owiec.

Tabela 1. Liczba próbek do pobrania w każdym z trzech próbkowań w stadach bydła.

województwo	powiat	liczba bydła	liczba siedzib stad	Wymagana liczba próbek w powiecie	Wymagana liczba prób w województwie
dolnośląskie	bolesławiecki	2 284	559	14	402
dolnośląskie	dzierżoniowski	3 511	365	14	
dolnośląskie	gólgowski	4 147	127	14	
dolnośląskie	górowski	9 789	520	14	
dolnośląskie	jaworski	4 205	582	14	
dolnośląskie	jeleniogórski	4 137	404	14	
dolnośląskie	kamiennogórski	5 018	547	14	
dolnośląskie	kłodzki	9 381	1 627	14	
dolnośląskie	legnicki	5 905	589	14	
dolnośląskie	lubański	3 640	506	14	
dolnośląskie	lubiński	1 620	274	14	
dolnośląskie	lwówecki	5 618	709	14	
dolnośląskie	m. Jelenia Góra	452	40	14	
dolnośląskie	m. Legnica	21	5	10	

dolnośląskie	m. Wrocław	407	47	14
dolnośląskie	milicki	5 877	533	14
dolnośląskie	oleśnicki	8 322	794	14
dolnośląskie	olawski	1 321	214	14
dolnośląskie	polkowicki	3 179	383	14
dolnośląskie	strzeliński	4 633	541	14
dolnośląskie	średzki	3 211	320	14
dolnośląskie	świdnicki	6 816	585	14
dolnośląskie	trzebnicki	7 437	743	14
dolnośląskie	wałbrzyski	5 248	419	14
dolnośląskie	wołowski	3 849	352	14
dolnośląskie	wrocławski	3 359	604	14
dolnośląskie	ząbkowicki	7 304	687	14
dolnośląskie	zgorzelecki	1 724	319	14
dolnośląskie	złotoryjski	3 801	490	14
kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	18 113	1 355	14
kujawsko-pomorskie	brodnicki	36 083	2 422	14
kujawsko-pomorskie	bydgoski	15 722	1 043	14
kujawsko-pomorskie	chełmiński	13 186	1 088	14
kujawsko-pomorskie	golubsko-dobrzyński	23 743	1 644	14
kujawsko-pomorskie	grudziądzki	16 981	1 348	14
kujawsko-pomorskie	inowrocławski	33 237	1 830	14
kujawsko-pomorskie	lipnowski	34 889	3 184	14
kujawsko-pomorskie	m. Bydgoszcz	71	11	13
				318

lubelskie	m. Biata Podlaska	152	39	13
lubelskie	m. Chełm	31	16	11
lubelskie	m. Lublin	491	107	14
lubelskie	m. Zamość	55	20	12
lubelskie	opolski	4 181	1 998	14
lubelskie	parczewski	13 679	1 838	14
lubelskie	puławski	10 789	2 673	14
lubelskie	radzyński	27 572	3 504	14
lubelskie	rycki	18 203	2 905	14
lubelskie	świdnicki	6 804	1 464	14
lubelskie	tomaszowski	19 186	4 175	14
lubelskie	włodawski	16 685	1 911	14
lubelskie	zamojski	33 178	7 683	14
Lublin	lubelski	3	2	3
lubuskie	gorzowski	10 525	701	14
lubuskie	krośnieński	4 901	342	14
lubuskie	m. Gorzów Wielkopolski	279	30	14
lubuskie	m. Zielona Góra	20	1	10
lubuskie	międzyrzecki	5 568	360	14
lubuskie	nowosolski	2 488	293	14
lubuskie	ślubicki	4 084	138	14
lubuskie	strzelecko-drezdenecki	7 836	585	14
lubuskie	sulęciński	8 478	501	14
lubuskie	świebodziński	4 374	189	14
lubuskie	wschowski	10 818	399	14
				192

lubuskie	zielonogórski	9 816	501	14
lubuskie	żagański	3 772	586	14
lubuskie	żarski	8 308	550	14
łódzkie	bełchatowski	13 854	2 554	14
łódzkie	brzeziński	6 765	976	14
łódzkie	kutnowski	40 073	2 796	14
łódzkie	łaski	15 968	1 975	14
łódzkie	łęczycki	40 914	3 693	14
łódzkie	łowicki	72 166	5 273	14
łódzkie	łódzki wschodni	7 763	1 224	14
łódzkie	m. Łódź	1 406	277	14
łódzkie	m. Piotrków Trybunalski	576	86	14
łódzkie	m. Skierniewice	108	33	13
łódzkie	opoczyński	24 259	5 779	14
łódzkie	pabianicki	11 391	1 313	14
łódzkie	pajęczański	13 094	2 721	14
łódzkie	piotrkowski	30 707	5 318	14
łódzkie	poddębicki	36 660	3 745	14
łódzkie	radomszczański	23 066	4 513	14
łódzkie	rawski	8 256	2 198	14
łódzkie	sieradzki	56 109	5 903	14
łódzkie	skierniewicki	18 688	2 971	14
łódzkie	tomaszowski	25 123	3 877	14
łódzkie	wieluński	15 317	2 691	14
łódzkie	wieruszowski	8 989	1 368	14
335				

łódzkie	zduńskowolski	6 488	1 131	14
łódzkie	zgierski	26 966	2 572	14
małopolskie	bocheński	10 117	3 731	14
małopolskie	brzeski	9 763	3 142	14
małopolskie	chrzanowski	579	259	14
małopolskie	dąbrowski	10 326	3 188	14
małopolskie	gorlicki	18 121	5 547	14
małopolskie	krakowski	13 444	4 582	14
małopolskie	limanowski	24 739	8 697	14
małopolskie	m. Kraków	900	198	14
małopolskie	m. Nowy Sącz	623	277	14
małopolskie	m. Tarnów	254	51	14
małopolskie	miechowski	17 582	3 315	14
małopolskie	myślenicki	8 698	4 381	14
małopolskie	nowosądecki	32 782	11 163	14
małopolskie	nowotarski	38 197	9 686	14
małopolskie	olkuski	7 685	2 167	14
małopolskie	oświęcimski	3 333	918	14
małopolskie	proszowicki	6 596	2 190	14
małopolskie	suski	5 547	2 963	14
małopolskie	tamowski	23 078	9 005	14
małopolskie	tatrański	7 726	2 759	14
małopolskie	wadowicki	7 653	2 330	14
małopolskie	wielicki	5 745	1 721	14
mazowieckie	białobrzegi	11 698	2 471	14
				308
				585

mazowieckie	ciechanowski	44 436	3 144	14
mazowieckie	garwoliński	35 337	5 579	14
mazowieckie	gostyniński	16 662	1 932	14
mazowieckie	grodziski	5 038	833	14
mazowieckie	grójecki	7 159	1 903	14
mazowieckie	koziński	12 280	2 778	14
mazowieckie	legionowski	1 941	367	14
mazowieckie	lipski	13 310	3 250	14
mazowieckie	łosicki	22 984	2 604	14
mazowieckie	m. Ostrołęka	188	46	14
mazowieckie	m. Plock	373	66	14
mazowieckie	m. Radom	596	206	14
mazowieckie	m. Siedlce	36	10	12
mazowieckie	m. st. Warszawa	115	44	13
mazowieckie	makowski	54 138	3 883	14
mazowieckie	miński	33 485	4 717	14
mazowieckie	mławski	68 709	3 990	14
mazowieckie	nowodworski	7 632	1 290	14
mazowieckie	ostrołęcki	136 711	9 257	14
mazowieckie	ostrowski	74 478	5 196	14
mazowieckie	otwocki	5 386	1 368	14
mazowieckie	piaseczyński	3 749	619	14
mazowieckie	płocki	63 883	5 926	14
mazowieckie	płoński	50 179	4 474	14
mazowieckie	pruszkowski	1 014	132	14

mazowieckie	przasnyski	72 288	4 143	14
mazowieckie	przysuski	14 963	3 574	14
mazowieckie	pułtusi	34 619	3 235	14
mazowieckie	radomski	32 827	7 295	14
mazowieckie	siedlecki	66 468	6 152	14
mazowieckie	sierpecki	47 137	3 022	14
mazowieckie	sochaczewski	14 828	2 183	14
mazowieckie	sokołowski	55 853	4 127	14
mazowieckie	sztytłowiecki	4 814	1 520	14
mazowieckie	warszawski zachodni	3 956	422	14
mazowieckie	węgrowski	45 085	4 935	14
mazowieckie	wołomiński	18 326	3 629	14
mazowieckie	wyszkowski	24 293	3 551	14
mazowieckie	zwoleński	15 846	2 789	14
mazowieckie	żuromiński	49 989	3 373	14
mazowieckie	żyrardowski	5 340	1 264	14
opolskie	brzeski	5 811	470	14
opolskie	głubczycki	19 255	459	14
opolskie	kędzierzyńsko-kozielski	11 756	707	14
opolskie	kluczborski	12 191	784	14
opolskie	krapkowicki	7 005	449	14
opolskie	m. Opole	1 241	90	14
opolskie	namysłowski	5 459	640	14
opolskie	nyski	11 786	1 076	14
opolskie	oleski	16 984	1 768	14
				168

opolskie	opolski	12 701	1 166	14
opolskie	prudnicki	14 999	975	14
opolskie	strzelecki	14 929	879	14
podkarpackie	bieszczadzki	4 047	733	14
podkarpackie	brzozowski	5 908	3 027	14
podkarpackie	dębicki	11 110	4 806	14
podkarpackie	jarosławski	8 916	4 037	14
podkarpackie	jasielski	8 111	3 684	14
podkarpackie	kolbuszowski	8 176	3 526	14
podkarpackie	krośnieński	7 272	2 826	14
podkarpackie	leski	1 936	665	14
podkarpackie	leżajski	5 977	2 357	14
podkarpackie	lubaczowski	9 018	2 783	14
podkarpackie	łańcucki	4 494	2 486	14
podkarpackie	m. Krosno	85	52	13
podkarpackie	m. Przemysł	66	34	13
podkarpackie	m. Rzeszów	110	73	13
podkarpackie	m. Tarnobrzeg	353	192	14
podkarpackie	mielecki	9 647	3 425	14
podkarpackie	niżański	4 883	2 337	14
podkarpackie	przemyski	6 953	3 093	14
podkarpackie	przeworski	9 485	3 474	14
podkarpackie	ropczycko-śędziszowski	8 929	4 106	14
podkarpackie	rzeszowski	13 182	6 490	14
podkarpackie	sanocki	11 247	2 592	14

347

podkarpackie	stalowowolski	2 574	1 319	14
podkarpackie	strzyżowski	5 172	2 962	14
podkarpackie	tarnobrzegi	4 015	1 844	14
podlaskie	augustowski	59 974	3 421	14
podlaskie	białostocki	75 267	5 491	14
podlaskie	bielski	59 785	4 235	14
podlaskie	grajewski	62 437	2 792	14
podlaskie	hajnowski	15 650	2 132	14
podlaskie	kolneński	74 970	3 640	14
podlaskie	łomżyński	89 785	5 095	14
podlaskie	m. Białystok	222	34	14
podlaskie	m. Łomża	495	58	14
podlaskie	m. Suwałki	413	64	14
podlaskie	moniecki	58 585	3 540	14
podlaskie	sejneński	32 104	1 941	14
podlaskie	Sejny	3	1	3
podlaskie	siemiatycki	48 475	3 598	14
podlaskie	sokólski	69 406	5 750	14
podlaskie	suwalski	62 648	3 985	14
podlaskie	wysokomazowiecki	128 396	5 601	14
podlaskie	zambrowski	54 660	2 545	14
pomorskie	bydowski	15 063	1 695	14
pomorskie	chojnicki	24 084	1 600	14
pomorskie	człuchowski	4 112	469	14
pomorskie	gdański	7 575	619	14
				264
				241

pomorskie			23 217	3 425	14
pomorskie	kartuski				
pomorskie	kościerski		20 861	1 917	14
pomorskie	kwidziński		11 184	970	14
pomorskie	łębski		7 722	467	14
pomorskie	m. Gdańsk		548	90	14
pomorskie	m. Gdynia		308	53	14
pomorskie	m. Słupsk		34	4	12
pomorskie	malborski		8 802	333	14
pomorskie	nowodworski		9 747	499	14
pomorskie	pucki		8 906	601	14
pomorskie	słupski		12 249	901	14
pomorskie	starogardzki		14 885	1 643	14
pomorskie	sztumski		16 209	747	14
pomorskie	tczewski		10 639	777	14
pomorskie	wejherowski		13 844	1 861	14
śląskie	będziński		3 197	802	14
śląskie	bielski		5 420	957	14
śląskie	bieruńsko-lędziński		1 934	224	14
śląskie	cieszyński		12 141	2 414	14
śląskie	częstochowski		18 171	3 283	14
śląskie	gliwicki		6 926	711	14
śląskie	kłobucki		8 281	1 788	14
śląskie	lubliniecki		9 901	1 088	14
śląskie	m. Bielsko-Biała		353	120	14
śląskie	m. Bytom		42	6	12
					476

śląskie	m. Chorzów	17	3	10
śląskie	m. Częstochowa	377	130	14
śląskie	m. Dąbrowa Górnicza	329	113	14
śląskie	m. Gliwice	587	92	14
śląskie	m. Jastrzębie-Zdrój	660	203	14
śląskie	m. Jaworzno	70	18	13
śląskie	m. Katowice	130	24	13
śląskie	m. Mysłowice	362	47	14
śląskie	m. Piekary Śląskie	35	9	12
śląskie	m. Ruda Śląska	73	25	13
śląskie	m. Rybnik	305	94	14
śląskie	m. Siemianowice Śląskie	35	5	12
śląskie	m. Sosnowiec	37	3	12
śląskie	m. Świętochłowice	2	1	2
śląskie	m. Tychy	971	94	14
śląskie	m. Zabrze	99	16	13
śląskie	m. Żory	428	98	14
śląskie	mikołowski	3 248	318	14
śląskie	myszkowski	7 266	1 518	14
śląskie	pszczyński	6 083	785	14
śląskie	raciborski	14 116	704	14
śląskie	rybnicki	981	249	14
śląskie	tarnogórski	3 907	433	14
śląskie	wodzisławski	1 673	362	14
śląskie	zawierciański	27 307	2 908	14

śląskie	żywiecki	5 092	2 453	14
świętokrzyskie	buski	23 266	5 976	14
świętokrzyskie	jędrzejowski	30 620	5 693	14
świętokrzyskie	kazimierski	12 196	2 919	14
świętokrzyskie	kielecki	42 460	11 704	14
świętokrzyskie	konecki	13 650	2 982	14
świętokrzyskie	m. Kielce	448	166	14
świętokrzyskie	opatowski	27 801	4 190	14
świętokrzyskie	ostrowiecki	10 990	2 321	14
świętokrzyskie	pińczowski	13 813	3 317	14
świętokrzyskie	sandomierski	5 990	2 128	14
świętokrzyskie	skarżyski	1 176	499	14
świętokrzyskie	starachowicki	7 931	2 983	14
świętokrzyskie	staszowski	13 363	4 672	14
świętokrzyskie	włoszczowski	20 019	3 350	14
warmińsko-mazurskie	bartoszycki	22 389	1 461	14
warmińsko-mazurskie	braniewski	18 181	1 124	14
warmińsko-mazurskie	działdowski	25 016	1 430	14
warmińsko-mazurskie	elbląski	34 805	1 988	14
warmińsko-mazurskie	eicki	29 252	1 396	14
warmińsko-mazurskie	giżycki	21 943	1 163	14
warmińsko-mazurskie	goldapski	14 858	865	14
warmińsko-mazurskie	iławski	28 676	1 843	14
warmińsko-mazurskie	kętrzyński	20 995	952	14
warmińsko-mazurskie	lidzbarski	23 678	1 229	14

196

294

warmińsko-mazurskie	m. Elbląg	281	30	14
warmińsko-mazurskie	m. Olsztyn	559	16	14
warmińsko-mazurskie	mrągowski	27 456	1 008	14
warmińsko-mazurskie	nidzicki	16 363	911	14
warmińsko-mazurskie	nowomiejski	15 317	1 265	14
warmińsko-mazurskie	olecki	20 623	1 001	14
warmińsko-mazurskie	olsztyński	35 412	2 104	14
warmińsko-mazurskie	ostródzki	25 380	1 573	14
warmińsko-mazurskie	piski	31 689	1 253	14
warmińsko-mazurskie	szczygieński	39 371	2 171	14
warmińsko-mazurskie	węgorzewski	12 035	823	14
wielkopolskie	chodzieski	9 867	465	14
wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki	26 703	1 691	14
wielkopolskie	gnieźnieński	30 625	1 620	14
wielkopolskie	gostyński	60 661	2 075	14
wielkopolskie	grodziski	23 252	1 297	14
wielkopolskie	jarociński	23 183	1 339	14
wielkopolskie	kaliski	35 524	4 388	14
wielkopolskie	kępiński	14 006	1 406	14
wielkopolskie	kolski	51 127	4 277	14
wielkopolskie	koniński	51 030	5 067	14
wielkopolskie	kościański	41 554	1 583	14
wielkopolskie	krotoszyński	52 917	2 189	14
wielkopolskie	leszczyński	28 904	1 366	14
wielkopolskie	m. Kalisz	375	91	14
490				

wielkopolskie	m. Konin	466	52	14
wielkopolskie	m. Leszno	436	10	14
wielkopolskie	m. Poznań	863	45	14
wielkopolskie	międzychodzki	7 183	472	14
wielkopolskie	nowotomyski	13 980	935	14
wielkopolskie	obornicki	11 723	596	14
wielkopolskie	ostrowski	36 788	2 965	14
wielkopolskie	ostrzeszowski	23 446	2 445	14
wielkopolskie	piłski	32 008	1 431	14
wielkopolskie	pleszewski	18 323	1 530	14
wielkopolskie	poznański	26 224	1 279	14
wielkopolskie	rawicki	38 880	1 829	14
wielkopolskie	ślupecki	20 304	1 871	14
wielkopolskie	szamotułski	17 643	926	14
wielkopolskie	średzki	16 386	685	14
wielkopolskie	śremski	18 373	837	14
wielkopolskie	turecki	31 767	3 682	14
wielkopolskie	wągrowiecki	20 499	1 124	14
wielkopolskie	wolsztyński	20 074	1 341	14
wielkopolskie	wrzesiński	19 463	1 080	14
wielkopolskie	złotowski	15 670	903	14
zachodniopomorskie	białogardzki	3 829	270	14
zachodniopomorskie	choszczeński	5 883	364	14
zachodniopomorskie	drawski	4 013	450	14
zachodniopomorskie	goleniowski	7 387	585	14
292				

zachodniopomorskie	gryficki	10 519	518	14
zachodniopomorskie	gryfiński	5 173	361	14
zachodniopomorskie	kamieński	7 625	290	14
zachodniopomorskie	kolobrzeski	4 782	479	14
zachodniopomorskie	koszaliński	9 231	718	14
zachodniopomorskie	łobeski	2 683	238	14
zachodniopomorskie	m. Koszalin	291	9	14
zachodniopomorskie	m. Szczecin	133	16	13
zachodniopomorskie	m. Świnoujście	60	6	13
zachodniopomorskie	myśliborski	3 369	361	14
zachodniopomorskie	policki	1 769	82	14
zachodniopomorskie	pyrzycki	4 357	374	14
zachodniopomorskie	slawieński	7 819	737	14
zachodniopomorskie	stargardzki	14 624	617	14
zachodniopomorskie	szczecinecki	6 836	543	14
zachodniopomorskie	świdwiński	8 548	459	14
zachodniopomorskie	walecki	1 600	196	14
Razem		6 228 185	713 697	5241
			5 241	

Tabela 2. Liczba próbek do pobrania w każdym z trzech próbkobran w stadach owiec.

województwo	powiat	liczba owiec	liczba siedzib stad	Wymagana liczba próbek w powiecie	Wymagana liczba prób w województwie
dolnośląskie	bolestawiecki	128	17	13	
dolnośląskie	dzierżoniowski	228	22	14	
dolnośląskie	gólgowski	168	8	13	
dolnośląskie	górowski	17	5	10	
dolnośląskie	jaworski	978	19	14	
dolnośląskie	jeleniogórski	724	21	14	
dolnośląskie	kamiennogórski	820	19	14	
dolnośląskie	kłodzki	1 413	63	14	
dolnośląskie	legnicki	84	17	13	
dolnośląskie	lubański	44	7	12	
dolnośląskie	lubiński	287	17	14	
dolnośląskie	lwówecki	614	29	14	
dolnośląskie	m. Jelenia Góra	12	2	9	
dolnośląskie	m. Legnica	6	2	6	
dolnośląskie	m. Wrocław	743	13	14	
dolnośląskie	milicki	87	9	13	
dolnośląskie	oleśnicki	358	21	14	
dolnośląskie	oławski	44	3	12	
dolnośląskie	polkowicki	319	13	14	
dolnośląskie	strzeliński	13	3	9	

372

dolnośląskie	średzki	427	6	14
dolnośląskie	świdnicki	1 192	19	14
dolnośląskie	trzebnicki	73	6	13
dolnośląskie	wałbrzyski	269	24	14
dolnośląskie	wołowski	473	18	14
dolnośląskie	wrocławski	22	6	11
dolnośląskie	ząbkowicki	946	12	14
dolnośląskie	zgorzelecki	251	21	14
dolnośląskie	złotoryjski	744	22	14
kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	605	12	14
kujawsko-pomorskie	brodnicki	473	13	14
kujawsko-pomorskie	bydgoski	1 104	25	14
kujawsko-pomorskie	chełmiński	753	12	14
kujawsko-pomorskie	golubsko-dobrzyński	898	9	14
kujawsko-pomorskie	grudziądzki	92	8	13
kujawsko-pomorskie	inowrocławski	2 948	22	14
kujawsko-pomorskie	lipnowski	930	12	14
kujawsko-pomorskie	m. Bydgoszcz	4	2	4
kujawsko-pomorskie	mogileński	639	7	14
kujawsko-pomorskie	nakielski	6 721	72	14
kujawsko-pomorskie	radziejowski	620	11	14
kujawsko-pomorskie	sępoleński	326	13	14
kujawsko-pomorskie	świecki	574	14	14
kujawsko-pomorskie	toruński	411	12	14
kujawsko-pomorskie	tucholski	12	3	9
250				

kujawsko-pomorskie	wąprzeski	382	6	14
kujawsko-pomorskie	włocławski	638	16	14
kujawsko-pomorskie	żniński	1 296	20	14
lubelskie	białski	4 656	136	14
lubelskie	biłgorajski	589	18	14
lubelskie	chełmski	1 559	38	14
lubelskie	hrubieszowski	306	12	14
lubelskie	janowski	36	1	12
lubelskie	krasnostawski	711	27	14
lubelskie	kraśnicki	331	13	14
lubelskie	lubartowski	346	16	14
lubelskie	lubelski	219	14	14
lubelskie	łęczyński	374	18	14
lubelskie	łukowski	331	15	14
lubelskie	m. Biała Podlaska	17	1	10
lubelskie	m. Chełm	98	1	13
lubelskie	m. Lublin	25	1	11
lubelskie	opolski	230	10	14
lubelskie	parczewski	664	25	14
lubelskie	puławski	855	27	14
lubelskie	radzyński	2 845	58	14
lubelskie	rycki	571	16	14
lubelskie	świdnicki	320	8	14
lubelskie	tomaszowski	297	15	14
lubelskie	włodawski	2 958	76	14

312

lubelskie	zamojski	976	30	14	
lubuskie	gorzowski	116	12	13	
lubuskie	krośnieński	380	21	14	
lubuskie	międzyrzeczki	769	10	14	
lubuskie	nowosolski	159	12	13	
lubuskie	słubicki	609	15	14	
lubuskie	strzelecko-drezdenecki	175	7	13	161
lubuskie	sulęciński	59	9	13	
lubuskie	świebodziński	764	6	14	
lubuskie	wschowski	132	4	13	
lubuskie	zielonogórski	219	15	14	
lubuskie	żagański	55	11	12	
lubuskie	żarski	818	22	14	
łódzkie	bełchatowski	804	59	14	
łódzkie	brzeziński	356	13	14	
łódzkie	kutnowski	322	8	14	
łódzkie	łaski	1 796	35	14	
łódzkie	łęczycki	97	4	13	
łódzkie	łowicki	152	4	13	
łódzkie	łódzki wschodni	565	19	14	322
łódzkie	m. Łódź	144	4	13	
łódzkie	m. Piotrków Trybunalski	25	2	11	
łódzkie	m. Skierniewice	7	1	6	
łódzkie	opoczyński	1 185	58	14	
łódzkie	pabianicki	236	9	14	

łódzkie	pajęczański	1 317	53	14
łódzkie	piotrkowski	888	53	14
łódzkie	poddębicki	822	11	14
łódzkie	radomszczański	1 731	51	14
łódzkie	rawski	635	15	14
łódzkie	sieradzki	1 132	35	14
łódzkie	skierniewicki	1 970	15	14
łódzkie	tomaszowski	1 266	38	14
łódzkie	wieluński	1 361	42	14
łódzkie	wieruszowski	261	8	14
łódzkie	zduńskowolski	250	11	14
łódzkie	zgierski	513	10	14
małopolskie	bocheński	168	36	13
małopolskie	brzeski	213	38	14
małopolskie	chrzanowski	10	2	8
małopolskie	dąbrowski	31	7	11
małopolskie	gorlicki	1 532	61	14
małopolskie	krakowski	630	25	14
małopolskie	limanowski	3 974	161	14
małopolskie	m. Kraków	183	3	13
małopolskie	m. Nowy Sącz	8	1	7
małopolskie	m. Tarnów	2	1	2
małopolskie	miechowski	180	9	13
małopolskie	myślenicki	603	38	14
małopolskie	nowosądecki	4 047	127	14
				260

matopolskie	nowotarski	26 154	660	14
matopolskie	olkuski	166	8	13
matopolskie	oświęcimski	20	4	10
matopolskie	proszowicki	3	2	3
matopolskie	suski	192	22	14
matopolskie	tarnowski	384	68	14
matopolskie	tatrzański	22 416	697	14
matopolskie	wadowicki	160	27	13
matopolskie	wielicki	376	20	14
mazowieckie	białobrzeski	93	5	13
mazowieckie	ciechanowski	207	6	14
mazowieckie	garwoliński	970	26	14
mazowieckie	gostyniński	89	8	13
mazowieckie	grodziski	21	3	10
mazowieckie	grójecki	591	14	14
mazowieckie	kozienicki	183	8	13
mazowieckie	legionowski	67	2	13
mazowieckie	lipski	89	7	13
mazowieckie	łosicki	644	29	14
mazowieckie	m. Płock	1	1	1
mazowieckie	m. st. Warszawa	25 440	5	14
mazowieckie	makowski	449	4	14
mazowieckie	miński	400	9	14
mazowieckie	mławski	35	4	12
mazowieckie	nowodworski	109	8	13
478				

mazowieckie	ostrolęcki	49	3	12
mazowieckie	ostrowski	46	7	12
mazowieckie	otwocki	79	4	13
mazowieckie	piaseczyński	277	7	14
mazowieckie	płocki	976	19	14
mazowieckie	płoński	292	8	14
mazowieckie	przasnyski	129	8	13
mazowieckie	przysuski	422	15	14
mazowieckie	putuski	83	4	13
mazowieckie	radomski	301	11	14
mazowieckie	siedlecki	901	30	14
mazowieckie	sierpecki	13	2	9
mazowieckie	sochaczewski	139	6	13
mazowieckie	sokołowski	149	15	13
mazowieckie	szydłowiecki	19	5	10
mazowieckie	warszawski zachodni	40	3	12
mazowieckie	węgrowski	396	15	14
mazowieckie	wołomiński	36	1	12
mazowieckie	wyszakowski	71	5	13
mazowieckie	zwoleński	37	5	12
mazowieckie	żuromiński	117	3	13
mazowieckie	żyrardowski	32	4	11
opolskie	brzeski	30	7	11
opolskie	kędzierzyński-kozielski	60	9	13
opolskie	kluczborski	428	14	14
				141

opolskie	krapkowicki	15	4	9
opolskie	m. Opole	291	5	14
opolskie	namysłowski	84	9	13
opolskie	nyski	789	22	14
opolskie	oleski	514	16	14
opolskie	opolski	231	10	14
opolskie	prudnicki	34	5	12
opolskie	strzelecki	63	12	13
podkarpackie	bieszczadzki	1 868	57	14
podkarpackie	brzozowski	293	22	14
podkarpackie	dębicki	41	12	12
podkarpackie	jarosławski	409	21	14
podkarpackie	jasielski	1 557	64	14
podkarpackie	kolbuszowski	62	11	13
podkarpackie	krośnieński	814	29	14
podkarpackie	leski	2 120	73	14
podkarpackie	leżajski	138	14	13
podkarpackie	lubaczowski	2 321	92	14
podkarpackie	łańcucki	184	17	13
podkarpackie	m. Krosno	1	1	1
podkarpackie	m. Przemysł	10	1	8
podkarpackie	mielecki	40	12	12
podkarpackie	niżański	142	7	13
podkarpackie	przemyski	1 299	30	14
podkarpackie	przeworski	347	23	14

282

podkarpackie	ropczycko-sędziszowski	21	5	10
podkarpackie	rzeszowski	512	37	14
podkarpackie	sanocki	3 481	92	14
podkarpackie	stalowowlski	39	4	12
podkarpackie	strzyżowski	596	29	14
podkarpackie	tarnobrzeski	8	3	7
podlaskie	augustowski	883	15	14
podlaskie	białostocki	1 689	63	14
podlaskie	bielski	3 458	102	14
podlaskie	grajewski	531	5	14
podlaskie	hajnowski	2 397	133	14
podlaskie	kolneński	37	3	12
podlaskie	łomżyński	132	11	13
podlaskie	m. Białystok	46	3	12
podlaskie	moniecki	862	19	14
podlaskie	sejneński	125	9	13
podlaskie	siemiatycki	1 005	33	14
podlaskie	sokólski	7 122	137	14
podlaskie	suwalski	476	20	14
podlaskie	wysokomazowiecki	753	19	14
podlaskie	zambrowski	18	3	10
pomorskie	bytowski	2 853	69	14
pomorskie	chojnicki	483	15	14
pomorskie	człuchowski	141	7	13
pomorskie	gdański	401	16	14
				228
				200

pomorskie	kartuski	1 375	58	14
pomorskie	kościerski	1 336	31	14
pomorskie	kwidzyński	388	9	14
pomorskie	łęborski	1 392	10	14
pomorskie	m. Gdańsk	27	1	11
pomorskie	m. Gdynia	297	2	14
pomorskie	malborski	78	4	13
pomorskie	pucki	52	10	12
pomorskie	słupski	1 710	17	14
pomorskie	starogardzki	381	18	14
pomorskie	sztumski	25	4	11
pomorskie	tczewski	2 138	22	14
pomorskie	wejherowski	1 078	27	14
śląskie	będziński	142	12	13
śląskie	bielski	1 527	43	14
śląskie	bieruńsko-łędziński	5	2	5
śląskie	cieszyński	2 072	202	14
śląskie	częstochoowski	1 091	34	14
śląskie	gliwicki	112	15	13
śląskie	kłobucki	684	31	14
śląskie	lubliniecki	227	7	14
śląskie	m. Bielsko-Biała	13	2	9
śląskie	m. Chorzów	28	1	11
śląskie	m. Częstochowa	20	1	10
śląskie	m. Dąbrowa Górnicza	1	1	1
308				

śląskie	m. Jastrzębie-Zdrój	16	6	10
śląskie	m. Katowice	39	5	12
śląskie	m. Ruda Śląska	3	1	3
śląskie	m. Rybnik	13	5	9
śląskie	m. Tychy	21	1	10
śląskie	m. Żory	54	7	12
śląskie	mikołowski	93	10	13
śląskie	myszkowski	266	21	14
śląskie	pszczyński	1 522	17	14
śląskie	raciborski	97	11	13
śląskie	rybnicki	163	14	13
śląskie	tarnogórski	58	7	12
śląskie	wodzisławski	73	9	13
śląskie	zawierciański	211	11	14
śląskie	żywiecki	1 546	87	14
świętokrzyskie	buski	124	12	13
świętokrzyskie	jędrzejowski	297	14	14
świętokrzyskie	kazimierski	27	8	11
świętokrzyskie	kielecki	1 410	54	14
świętokrzyskie	konecki	438	33	14
świętokrzyskie	m. Kielce	178	6	13
świętokrzyskie	opatowski	471	16	14
świętokrzyskie	ostrowiecki	189	8	14
świętokrzyskie	pińczowski	76	5	13
świętokrzyskie	sandomierski	58	3	12

181

świętokrzyskie	skarżyski	312	14	14
świętokrzyskie	starachowicki	250	8	14
świętokrzyskie	staszowski	9	4	7
świętokrzyskie	włoszczowski	419	11	14
warmińsko-mazurskie	bartoszycki	512	16	14
warmińsko-mazurskie	braniewski	949	21	14
warmińsko-mazurskie	działdowski	37	3	12
warmińsko-mazurskie	elbląski	1 454	15	14
warmińsko-mazurskie	ełcki	710	15	14
warmińsko-mazurskie	giżycki	529	18	14
warmińsko-mazurskie	goldapski	1 908	14	14
warmińsko-mazurskie	iławski	623	11	14
warmińsko-mazurskie	kętrzyński	149	15	13
warmińsko-mazurskie	lidzbarski	225	13	14
warmińsko-mazurskie	m. Elbląg	131	2	13
warmińsko-mazurskie	m. Olsztyn	98	3	13
warmińsko-mazurskie	mragowski	174	12	13
warmińsko-mazurskie	nidzicki	162	4	13
warmińsko-mazurskie	nowomiejski	42	7	12
warmińsko-mazurskie	olecki	446	12	14
warmińsko-mazurskie	olsztyński	1 262	42	14
warmińsko-mazurskie	ostródzki	326	8	14
warmińsko-mazurskie	piski	31	4	11
warmińsko-mazurskie	szczygieński	147	15	13
warmińsko-mazurskie	węgorzewski	431	15	14

281

wielkopolskie	chodzieski	27	4	11
wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki	783	14	14
wielkopolskie	gnieźniński	1 659	21	14
wielkopolskie	gostyński	305	8	14
wielkopolskie	grodziski	130	3	13
wielkopolskie	jarociński	87	5	13
wielkopolskie	kaliski	616	16	14
wielkopolskie	kępiski	39	7	12
wielkopolskie	kolski	259	9	14
wielkopolskie	koniński	1 109	17	14
wielkopolskie	kościański	2 374	11	14
wielkopolskie	krotoszyński	1 304	22	14
wielkopolskie	leszczyński	2 002	14	14
wielkopolskie	m. Kalisz	4	2	4
wielkopolskie	m. Konin	31	1	11
wielkopolskie	m. Poznań	1	1	1
wielkopolskie	międzychodzki	1 242	14	14
wielkopolskie	nowotomyski	3 698	30	14
wielkopolskie	obornicki	239	6	14
wielkopolskie	ostrowski	456	12	14
wielkopolskie	ostrzeszowski	185	13	13
wielkopolskie	piłski	3 044	32	14
wielkopolskie	pleszewski	477	6	14
wielkopolskie	poznański	1 043	15	14
wielkopolskie	rawicki	854	5	14

442

wielkopolskie	stupecki	1 939	39	14
wielkopolskie	szamotulski	367	13	14
wielkopolskie	średzki	436	5	14
wielkopolskie	śremski	2 739	26	14
wielkopolskie	turecki	1 070	25	14
wielkopolskie	wagrowiecki	531	16	14
wielkopolskie	wolsztyński	653	8	14
wielkopolskie	wrzesiński	1 236	15	14
wielkopolskie	złotowski	335	26	14
zachodniopomorskie	białogardzki	481	9	14
zachodniopomorskie	choszczeński	1 162	10	14
zachodniopomorskie	drawski	204	14	14
zachodniopomorskie	goleniowski	375	13	14
zachodniopomorskie	gryficki	156	4	13
zachodniopomorskie	gryfiński	351	15	14
zachodniopomorskie	kamiński	80	7	13
zachodniopomorskie	kołobrzeski	197	11	14
zachodniopomorskie	koszaliński	716	23	14
zachodniopomorskie	łobeski	475	9	14
zachodniopomorskie	m. Koszalin	12	1	9
zachodniopomorskie	m. Szczecin	8	1	7
zachodniopomorskie	m. Świnoujście	10	2	8
zachodniopomorskie	myśliborski	26	7	11
zachodniopomorskie	policki	86	3	13
zachodniopomorskie	pyrzycki	316	3	14
269				

zachodniopomorskie	stawieński	436	24	14
zachodniopomorskie	stargardzki	499	15	14
zachodniopomorskie	szczecinecki	1 143	8	14
zachodniopomorskie	świdwiński	584	17	14
zachodniopomorskie	walecki	151	10	13
Razem		283 732	7 702	4 487
				4 487

4. Środki przewidziane programem

4.1. Czas trwania programu

Program będzie realizowany w 2010 roku.

4.2. Organizacja, kontrola i rola podmiotów uczestniczących we wdrażaniu programu

Za realizację programu są odpowiedzialne organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i wojewódzkiego.

Próbki do badań są pobierane przez lekarzy weterynarii wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii.

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342), organ szczebla centralnego – Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu.

Informacje na temat realizacji programu są przesyłane przez powiatowych lekarzy weterynarii wojewódzkim lekarzom weterynarii, a następnie, w formie zbiorczych raportów, są przekazywane Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Próbki do badań laboratoryjnych (serologicznych i wirusologicznych), prowadzonych w ramach programu, są przesyłane do dwóch pracowni:

- 1) Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, Zakładu Pryszczycy w Zduńskiej Woli – województwa: dolnośląskie, kujawsko - pomorskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, pomorskie, śląskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie;
- 2) Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, Zakładu Wirusologii – województwa: lubelskie, małopolskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko - mazurskie.

4.3. Wyznaczenie i opis regionów geograficznych i administracyjnych, na obszarze których program jest wdrażany

Program jest realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na obszarze tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 305 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii).

5. Akty prawne w zakresie objętym programem

5.1. Akty prawne stanowiące podstawę do identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Stada i gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej, w których są utrzymywane zwierzęta gospodarskie, są ewidencjonowane w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych w ramach Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (IRZ) prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o *krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności* (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);
- 2) ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o *systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt* (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281, z późn. zm.);
- 3) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w *sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych* (Dz. U. Nr 152, poz. 1605);
- 4) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o *ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bydło podlega obowiązkowi oznakowania przy użyciu pary kolczyków oraz rejestracji w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer rejestracyjny zwierzęcia oraz zakodowane inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowonarodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierząt ma 7 dni. Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom aż do śmierci. Wszystkie zdarzenia, w tym przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu utylizacyjnego oraz padnięcie, powinny być zgłoszone do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych.

Gospodarstwa są zarejestrowane w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych i każde z nich posiada indywidualny numer siedziby stada. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi księgę rejestracji zwierząt. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie muszą być do niej wpisane. Księga rejestracji zawiera informacje: daty urodzeń oraz padnięć bydła, a także dotyczące wszystkich przemieszczeń bydła, w tym daty zakupów i

sprzedaży. Informacje o wymienionych zdarzeniach dotyczących zwierząt są także przekazywane do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej owce są identyfikowane zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Oznakowanie owiec polega na założeniu na obie małżowiny uszne kolczyków zawierających numery identyfikacyjne owiec. W przypadku utraty kolczyka może być on zastąpiony duplikatem tego kolczyka.

Posiadacz owiec zgłasza fakt oznakowania zwierzęcia w każdym przypadku przed opuszczeniem przez to zwierzę siedziby stada, nie później jednak niż w terminie 180 dni od dnia urodzenia się tego zwierzęcia.

Liczbę owiec ustaloną podczas spisu przeprowadzonego przez właściciela umieszcza się w księdze rejestracji zwierząt. Wszystkie sztuki owiec znajdujące się w gospodarstwie muszą być do niej wpisane. Księga rejestracji zawiera następujące informacje: daty urodzeń oraz padnięć, a także dotyczące wszystkich przemieszczeń owiec, w tym daty zakupów i sprzedaży. Informacje o wymienionych zdarzeniach dotyczących zwierząt są także przekazywane do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych.

Wszystkie wyżej wymienione środki są ustanowione zgodnie z zasadami określonymi w przepisach Unii Europejskiej, nie tylko ze względu na identyfikację i rejestrację zwierząt, ale także z powodów ochrony zdrowia zwierząt. Istniejący system, w przypadku wystąpienia choroby zakaźnej może zostać użyty do śledzenia przemieszczeń zwierząt.

5.2. Akt prawny stanowiący o obowiązku zgłaszania chorób zakaźnych

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5.3. Akty prawne dotyczące kontroli, monitorowania, nadzoru i ograniczeń przemieszczeń niektórych zwierząt należących do gatunków podatnych na zarażenie chorobą niebieskiego języka:

- 1) dyrektywa Rady 2000/75/WE z dnia 20 listopada 2000 r. ustanawiająca przepisy szczególne dotyczące kontroli i zwalczania choroby niebieskiego języka (Dz. Urz. UE L 327 z 22.12.2000, str. 74, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 31, str. 87);
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie zwalczania choroby niebieskiego języka (Dz. U. Nr 125, poz. 1315);

- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1266/2007 z dnia 26 października 2007 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących dyrektywy Rady 2000/75/WE w odniesieniu do kontroli, monitorowania, nadzoru i ograniczeń przemieszczeń niektórych zwierząt należących do gatunków podatnych na zarażenie chorobą niebieskiego języka.

6. Koszty

6.1. Ogólne koszty związane z programem obejmują:

- 1) koszty związane z wykonaniem badań serologicznych;
- 2) koszty związane z wykonaniem badań wirusologicznych.

Koszty badań obejmują:

- 1) dojazd lekarzy weterynarii do gospodarstw, w których znajdują się zwierzęta, w celu pobrania prób do badań;
- 2) koszty zakupu igłostrzykawek;
- 3) koszty pobrania krwi do badań;
- 4) koszty wysyłki pobranych prób do laboratorium;
- 5) koszt wykonania w laboratorium testów ELISA i RT-PCR.

W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania serologicznego, lekarz weterynarii pobiera próbki od zwierząt, u których stwierdzono obecność przeciwciał przeciwko wirusowi choroby i przesyła je do wykonania badań wirusologicznych (test PCR) w celu wykrycia materiału genetycznego wirusa.

Dla określenia szacunkowych kosztów, przewiduje się, że liczba próbek pobranych do badań wirusologicznych wyniesie 100.

Na potrzeby oszacowania kosztów realizacji programu przyjęto, że podczas każdego z trzech próbkowań próbki zostaną pobrane z dwóch stad w każdym powiecie.

Przyjęto, że średnia długość drogi dojazdu i powrotu z gospodarstwa wynosi 20 km.

Koszt wysłania pocztą próbek z jednego powiatu do laboratorium oszacowano na 35 zł.

Wszystkie wyżej wymienione wydatki ponoszone są przez Inspekcję Weterynaryjną. W ramach realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które ponoszą posiadacze zwierząt.

6.2. Szczegółowa szacunkowa analiza kosztów programu:

Koszty	Liczba jednostek	Jednostkowy koszt w złotych	Całkowity koszt w złotych
1. Koszty związane z badaniami serologicznymi			
1.1. Koszt dojazdu lekarzy do gospodarstw	2 stada w powiecie x 305 powiatów x 3 pobrania x 20 km = 36 600 km	0,8358(*)	30 590,28
1.2. Koszty zakupu igłostrzykawek	29 184	0,20	5 836,80
1.3. Koszt pobrania krwi do badań	29 184	7,60 (**)	221 798,40
1.4. Koszt wysyłki próbek do laboratorium	305 powiatów x 3 pobrania = 915	35,00	32 025,00
1.5. Koszt wykonania testu ELISA w laboratorium	29 184	27,15	792 345,60
2. Koszty związane z badaniami wirusologicznymi			
2.1. Koszt dojazdu lekarzy do gospodarstw	100 próbek x 20 km = 2 000 km	0,8358(*)	1 671,60
2.2. Koszty zakupu igłostrzykawek	100	0,20	20,00
2.3. Koszt pobrania krwi do badań	100	7,60 (**)	760,00
2.4. Koszt wysyłki próbek do laboratorium	100	35,00	3 500,00
2.5. Koszt wykonania testu RT-PCR w laboratorium	100	210,00	21 000,00
SUMA			1 109 547,68

Powyżej przedstawione są szacunkowe założenia przy kursie euro 1 euro = 4,5634 złotych (kurs NBP na dzień 09.02.2009.)

1 109 547,68 złoto = 243 140,57 euro

(*) Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271, z późn. zm.).

(**) Średnia arytmetyczna z wysokości wynagrodzeń określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.).

UZASADNIENIE

Celem projektu rozporządzenia jest wykonanie obowiązku nałożonego na Rzeczpospolitą Polską na mocy art. 4 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1266/2007 z dnia 26 października 2007 r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących dyrektywy Rady 2000/75/WE w odniesieniu do kontroli, monitorowania, nadzoru i ograniczeń przemieszczeń niektórych zwierząt należących do gatunków podatnych na zarażenie chorobą niebieskiego języka (Dz. Urz. UE L 283 z 27.10.2007, str. 37, z późn. zm.). Zgodnie z wymienionym przepisem, państwa członkowskie Unii Europejskiej prowadzą programy monitorowania i nadzoru choroby niebieskiego języka zgodnie z minimalnymi wymaganiami określonymi w załączniku I do tego rozporządzenia.

Podstawę prawną wydania projektowanego rozporządzenia stanowi art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342). Zgodnie z art. 57 ust. 6 Rada Ministrów przyjęła w drodze uchwały nr 54/2009 z dnia 30 kwietnia 2009 r. program wykrywania występowania zakażeń wirusem choroby niebieskiego języka na rok 2010. Główny Lekarz Weterynarii przekazał go Komisji Europejskiej w celu jego zatwierdzenia i uzyskania współfinansowania ze środków Unii Europejskiej. Komisja Europejska zatwierdziła przedmiotowy program decyzją Komisji 2009/883 z dnia 26 listopada 2009 r. zatwierdzającą roczne i wieloletnie programy oraz wkład finansowy Wspólnoty w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych, przedstawione przez państwa członkowskie na 2010 r. i lata następne (Dz. Urz. UE L 317 z 03.12.2009, str. 36).

Program objęty projektowanym rozporządzeniem Rady Ministrów spełnia wymagania określone w art. 57 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz w rozporządzeniu nr 1266/2007.

Choroba niebieskiego języka (Bluetongue) jest chorobą zakaźną zwierząt podlegającą obowiązkowi zwalczania, wymienioną w załączniku nr 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stwierdzono rodzimego przypadku tej choroby. Od roku 2007 są prowadzone badania laboratoryjne próbek pobieranych od bydła wprowadzonego w ramach handlu wewnątrzspółnotowego. Wszystkie sztuki bydła, u których uzyskano dodatnie wyniki (w badaniu serologicznym lub badaniu metodą PCR), zostały wprowadzone na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej z innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Sztuki bydła, u których w badaniu metodą PCR potwierdzono obecność materiału genetycznego wirusa choroby, zostały zabite.

Pomimo, że do chwili obecnej nie stwierdzono choroby niebieskiego języka u bydła pochodzącego z Rzeczypospolitej Polskiej, choroba ta występuje powszechnie na terytorium niektórych państw Unii Europejskiej, między innymi w Republice Federalnej Niemiec, Republice Czeskiej, Królestwie Szwecji, Królestwie Niderlandów, Republice Włoskiej i Republice Portugalii. Doniesienia naukowe z państw członkowskich Unii Europejskiej wskazują, że wektor przenoszący chorobę (muchówki z rodzaju *Culicoides*) może być aktywny przez cały rok, a zasięg jego występowania na obszarze Europy od kilku lat stale się powiększa w kierunku północnym i wschodnim, co może mieć związek z ociepleniem klimatu. Specyfika zwalczania tej choroby polega na wyznaczaniu wokół ognisk choroby stref objętych ograniczeniami administracyjnymi o bardzo dużym promieniu (strefa ochrony o promieniu co najmniej 100 km, strefa nadzoru co najmniej 50 km wokół strefy ochrony, czyli łącznie co najmniej 150 km). Niektóre ogniska choroby zostały potwierdzone w pobliżu granic Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Czeskiej. Strefy zamknięte o promieniu 150 kilometrów wokół tych ognisk, w których wprowadzono ograniczenia dotyczące przemieszczania zwierząt, objęły swoim zasięgiem niektóre powiaty położone w województwach: dolnośląskim, lubuskim, opolskim i zachodniopomorskim (stan na dzień 15 kwietnia 2009 r.).

Ponadto, na terytorium Unii Europejskiej odnotowano serotypy wirusa dotychczas nie występujące (BTV-6 w Holandii i Niemczech, BTV-11 w Belgii), prawdopodobnie pochodzenia szczepionkowego.

Podczas monitorowania entomologicznego prowadzonego przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2008 stwierdzono występowanie dużej liczby i długiego okresu aktywności owadów będących wektorami choroby.

Z uwagi na wyżej wymienione czynniki ryzyka oraz swobodny przepływ towarów, to znaczy bydła i owiec, w granicach Unii Europejskiej, występuje wysokie prawdopodobieństwo przeniesienia choroby z innych państw członkowskich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym, konieczne jest natychmiastowe wprowadzenie środków administracyjnych zmierzających do oceny sytuacji epizootycznej w zakresie choroby niebieskiego języka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Program monitorowania ma na celu:

- 1) stwierdzenie braku występowania serotypu BTV-8 lub innych serotypów wirusa choroby niebieskiego języka;
- 2) wykrycie ewentualnych dowodów transmisji wirusa choroby niebieskiego języka poza obszar stref zamkniętych poprzez losowe badania serologiczne prowadzone na terytorium całego kraju.

Konieczne jest, aby rozpoczęcie badań w ramach projektowanego programu nastąpiło na początku maja 2010 roku. Jest to związane z faktem, że najbardziej efektywne badania serologiczne zwierząt w kierunku choroby niebieskiego języka powinny być prowadzone w okresie, w którym występuje największe ryzyko rozprzestrzeniania się wirusa za pośrednictwem wektora (muchówki z rodzaju *Culicoides*), to jest od maja do połowy września.

Realizacja programu przyjętego w drodze projektowanego rozporządzenia Rady Ministrów będzie nadzorowana przez Głównego Lekarza Weterynarii, a koordynowana w poszczególnych województwach przez wojewódzkich lekarzy weterynarii. Realizacja programu w terenie zostanie powierzona powiatowym lekarzom weterynarii.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera norm technicznych, w związku z powyższym nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 i z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

Ocena skutków regulacji

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Szacunkowe koszty realizacji programu wyniosą **1 109 547,68 zł.** zostaną pokryte ze środków finansowych przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

Przy realizacji programu nie będą wydatkowane środki finansowe z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Wprowadzenie programu do realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, wydanego na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, będzie miało wpływ na organy Inspekcji Weterynaryjnej, zarówno bezpośrednio zaangażowane w realizację programu – powiatowych i wojewódzkich lekarzy weterynarii, jak również organ nadzorujący realizację programu – Głównego Lekarza Weterynarii. Projektowane rozporządzenie będzie miało także wpływ na lekarzy weterynarii wyznaczonych przez powiatowych lekarzy weterynarii do pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku choroby niebieskiego języku.

Najwięcej zadań do realizacji otrzymają organy szczebla podstawowego Inspekcji Weterynaryjnej – powiatowi lekarze weterynarii. Organy te będą bezpośrednio odpowiedzialne za realizację wprowadzonego programu.

3. Wpływ projektowanego rozporządzenia na rynek pracy

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Realizacja programu będzie miała korzystny wpływ na poprawę bezpieczeństwa epizootycznego poszczególnych regionów, z uwagi na możliwość szybkiego wykrycia ewentualnych ognisk choroby niebieskiego języka.

5. Wpływ projektowanego rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Dzięki wprowadzeniu programu monitorowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej można będzie uzyskać i przeanalizować informacje na temat sytuacji epidemiologicznej zarówno w strefach zamkniętych na terenie kraju, jak i poza nimi.

W sytuacji, gdy badania prowadzone w ramach programu wykażą, że choroba nie występuje u zwierząt znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzona zostanie zasadność zniesienia stref zamkniętych na terytorium kraju oraz uchylenia restrykcji dotyczących przemieszczania zwierząt. W przypadku zniesienia tych stref, na zasadach określonych w przepisach Unii Europejskiej, główną korzyścią wynikającą z wykonania wymienionych badań będzie zwiększenie konkurencyjności polskich hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Jeśli zostaną stwierdzone przypadki wystąpienia choroby na terytorium kraju, badania prowadzone w ramach programu pozwolą na jak najwcześniejsze ich wykrycie, co umożliwi niezwłoczne zastosowanie środków administracyjnych w celu likwidacji ognisk choroby. Pozwoli to na ograniczenie strat gospodarczych, w tym strat bezpośrednich ponoszonych przez hodowców i producentów bydła i owiec, wynikających ze zmniejszenia produkcji zwierzęcej oraz strat wyżej wymienionych podmiotów, a także podmiotów zajmujących się obrotem zwierzętami, związanych z wykonaniem nakazów i zakazów administracyjnych nałożonych przy zwalczaniu choroby niebieskiego języka (np. nakaz zabicia zwierząt, ograniczenia w przemieszczaniu zwierząt).

Jednocześnie, dane naukowe uzyskane w wyniku prowadzenia programu monitorowania choroby niebieskiego języka będą stanowiły podstawę argumentacji przedstawicieli Polski uczestniczących w spotkaniach na forum instytucji Unii Europejskiej, podczas podejmowania decyzji m.in. dotyczących przemieszczania zwierząt w handlu wspólnotowym lub prowadzenia szczepień.

6. Konsultacje społeczne

W zakresie konsultacji społecznych projekt rozporządzenia zostanie w szczególności przesłany do zaopiniowania przez: Federację Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Radę Gospodarki Żywnościowej, Business Centre Club, Związek Rzemiosła Polskiego, Forum Związków Zawodowych, Konfederację Pracodawców Polskich, Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa RP, Krajową Izbę Lekarsko – Weterynaryjną, Krajową Radę Izb Rolniczych, Główny Inspektorat Weterynarii, Polską Konfederację Pracodawców

Prywatnych LEWIATAN, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy Weterynarii Inspekcji Weterynaryjnej, Radę Krajową Sekretariatu Rolnictwa, Państwowy Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Lekarzy Weterynarii Wolnej Praktyki „*Medicus Veterinarius*” z siedzibą w Namysłowie, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, NSZZ RI „Solidarność”, Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników, Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „SOLIDARNI”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, Krajową Radę Spółdzielczą, Federację Branżowych Związków Producentów Rolnych, Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”, Krajowy Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych, Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”, Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Polskie Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego, Polski Związek Owczarski, Polski Związek Hodowców Koni, Polski Związek Hodowców Jeleniowatych, Związek Powiatów Polskich, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowano w Departamencie
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii:

Akceptował

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym: